

National Union Of Rail, Maritime og Transport Workers gegn Bretlandi

Dómur frá 8. apríl 2014

Mál nr. 31045/10

11 gr. Funda- og félagafrelsi

Bann við samúðarverkföllum. Félagsmálasáttmáli Evrópu.

1. Málsatvik

Kærandi er stéttarfélag með meira en 80 þúsund félagsmenn sem starfa í ýmsum greinum samgangna, m.a. við neðanjarðarlestakerfið í London. Rétturinn til samúðarverkfalla (e. *secondary industrial action*) sætti takmörkunum í Bretlandi árið 1980 og hafa slíkar aðgerðir verið ólöglegar þar í landi síðan 1990. Árið 2007 var hópur 20 félagsmanna kæranda fluttur úr starfi frá fyrirtækinu J til fyrirtækisins H. Tveim árum síðar fóru þeir í verkfall þegar skerða átti kjör þeirra til jöfnunar við aðra starfsmenn H. Eftir að verkfallið hófst gerði H þeim breytt kjaratilboð, sem þeir höfnuðu í fyrstu en áttu á endanum ekki annarra úrkosta en að samþykka.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi taldi bannið við samúðarverkföllum hafa hindrað samúðarverkfall hjá stærra fyrirtækinu og hefði þar með rýrt árangur verkfalls félagsmanna þess hjá H. Einnig hefðu of strangar og ítarlegar lagareglur um atkvæðagreiðslur um verkföll gert vinnuveitanda kleift að fá lagt lögbann við verkfallsboðun á þeim grundvelli að starfslýsing viðkomandi starfsmanna hefði ekki verið tilgreind nægilega skýrlega. Hvort tveggja hefði torveldað sér vernd hagsmuna félagsmanna sinna. Hefði því verið brotið gegn 11. gr. sáttmálans.

Niðurstaða

Í máli þessu þurfti dómstóllinn í fyrsta sinn að skoða hvort rétturinn til samúðarverkfalla félli undir 11. gr. sáttmálans. Í máli Demir og Baykara gegn Tyrklandi hafði dómstóllinn slegið því föstu að auk sáttmálans bæri sér að taka tillit til annarra þjóðrættarreglna, túlkunar lögbærra aðila á þeim og framkvæmdar evrópskra ríkja sem endurspegladi sameiginleg gildi þeirra. Talið var að samúðarverkföll nytu viðurkenningar og verndar samkvæmt samþykkt Alþjóðavinnuálastofnunar nr. 87 og samkvæmt Félagsmálasáttmála Evrópu. Það væri því mótsagnakennt ef dómstóllinn tæki upp í samhengi 11. gr. sáttmálans miklu þrengri túlkun félagafrelsis stéttarféлага en tíðkaðist að þjóðarétti. Auk þess hefðu mörg evrópsk ríki um langt skeið viðurkennt slíkar verkfallsaðgerðir sem löglegt form stéttarfélagabaráttu. Lögin sem bönnuðu samúðarverkföll hefðu því skert rétt kæranda til félagafrelsis.

Óumdeilt væri að sú skerðing hefði verið lögmæt. Einnig hefði bannið stefnt að því lögmæta markmiði að vernda réttindi og frelsi annarra, ekki aðeins hlutaðeigandi vinnuveitanda, heldur víðtækari hagsmuni þjóðarbúsins og almennings, sem mögulega umfangsmiklar afleiddar verkfallsaðgerðir gætu raskað.

Hvað varðaði nauðsyn skerðingarinnar í lýðræðisþjóðfélagi þyrfti ekki að leysa úr því hvort líta bæri á verkfallsréttinn sjálfan sem ómissandi þátt félagafrelsisins, þannig að hvers kyns skerðing hans gengi of nærri sjálfum kjarna þess. Kærandi hefði beitt tveimur þeirra þátta félagafrelsisins sem taldir væru ómissandi, rétti stéttarfélags til tala máli félagsmanna og til að gera kjarasamninga. Dómstóllinn hafnaði því að aðildarríkjum bæri mjög lítið svigrúm til mats á þessu sviði, enda hefði skerðingin ekki vegið að sjálfum kjarna stéttarfélagafrelsisins, eins og t.d. ef stéttarfélag hefði verið leyst upp. Í tilvikum sem þessum

þyrfti að meta svigrúmið í ljósi atriða eins og eðlis og umfangs skerðingarinnar, markmiðs hennar og þeirra réttinda og hagsmuna annarra einstaklinga sem óheft beiting verkfallsréttarins gæti bitnað á. Einnig gæti skipt máli hversu mikil samstaða væri meðal aðildarríkja Evrópuráðsins, svo og samhljómur á alþjóðavettvangi eins og hann endurspegladist í alþjóðlegum gerningum.

Eðli og umfang skerðingarinnar hefði ekki beinst gegn sjálfu félagafrelsi stéttarfélagsins, enda hefði félagið getað efnt til verkfalls, þótt með takmörkuðu umfangi og árangri hefði verið. Markmið skerðingarinnar hefði tengst félagslegri og efnahaglegri stefnumótun ríkisins en á því sviði veitti dómstóllinn almennt rúmt svigrúm til mats. Hvorki breytti nokkru þar um að einungis örfá Evrópuríki hefðu beinlínis bannað samúðarverkföll né neikvætt mat eftirlitsaðila á vegum Alþjóðavinnuáráðsinnar og Félagsmálasáttmála Evrópu, enda hefðu þeir skoðað málið frá öðrum og almennari sjónarhóli.

Bannið við samúðarverkföllum hefði staðið óhaggað í meira en tuttugu ár, þrátt fyrir tvenn stjórnarskipti. Það bæri vott um víðtæka pólitíska samstöðu um málið benti til að mat löggjafans á því hvernig almannahag í landinu yrði best þjónað hefði byggst á gildum og nægilegum ástæðum í skilningi 11. gr. sáttmálans.

Virt í heild sýndu málsatvik ekki að félagafrelsi stéttarfélagsins hefði verið skert á óréttmætan hátt, enda hefði félagið getað komið fram fyrir hönd félagsmanna, átt í kjaraviðræðum og efnt til verkfalls félagsmanna á vinnustað þeirra. Á þessu sviði hefði ríkið víðtækt svigrúm til mats enda lægi ekkert fyrir í atvikum málsins um að ríkið hefði takmarkað réttindi stéttarfélagsins skv. 11. gr. sáttmálans úr hófi fram. Það var því einróma niðurstaða dómsins að ekki hefði verið brotið gegn 11. gr. sáttmálans.